

Täysistunto

Torstai 20.5.2021 klo 15.59—19.40

3. Hallituksen vuosikertomus 2020

Kertomus K 3/2021 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan, jolle muiden erikoisvaliokuntien on annettava lausunto viimeistään 30.9.2021.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 1 tunti. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Pääministeri Marin, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.02 **Pääministeri Sanna Marin** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskityn hallituksen vuosikertomuksen puheenvuorossa pitkälti koronatilanteeseen, koska se on hallinnut hallituksen työtä ja yhteiskunnan toimintaa koko viime vuoden ajan.

Vuoden 2020 alussa Aasiasta nopeasti muihin maanosiin levinnyt koronapandemia leimasi vuotta voimakkaasti ympäri maailmaa, niin myös Suomessa. Ensimmäinen koronavirustartunta todettiin Suomessa 29.1.2020, ja epidemian katsotaan alkaneen Suomessa maaliskuun alkupuolella. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Suomi otti keväällä nopeasti käyttöön suosituksiin, normaaliolojen lainsäädäntöön ja valmiuslainsäädäntöön perustuvan toimenpiteiden kokonaisuuden tavoitteena estää viruksen leviämistä yhteiskunnassa, turvata terveydenhuollon kantokyky ja suojella erityisesti riskiryhmiin kuuluvia ihmisiä.

Valtioneuvosto totesi 16.3.2020 yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa Suomessa vallitsevan valmiuslain 3 §:n 3 ja 5 kohdan mukaiset poikkeusolot, ja valmiuslain nojalla annettiin viranomaisille säännönmukaisista toimivaltuuksista poikkeavia toimivaltuuksia ja samalla myös rajattiin kansalaisten oikeuksia ja vapauksia. Valmiuslain toimituudet koskivat varhaiskasvatusta, perusopetusta, lukioita, ammatillisia oppilaitoksia, korkeakouluja ja vapaata sivistystyötä, sosiaali- ja terveydenhuollon hallinnon alaa, työelämää sekä liikkumisen rajoittamista Uudellamaalla. Poikkeusolojen päätyminen ja valmiuslain toimivaltuuksien käyttöä koskevat kumoamisasetukset tulivat voimaan 16.6.2020.

Valtiopäivien 2020 aikana hallituksen esityksiä annettiin eduskunnalle kaikkiaan 264, joista 86 liittyi koronavirusepidemian hoitamiseen. Lisätalousarvioesityksiä annettiin seitsemän.

Arvoisa puhemies! Valtioneuvosto teki 6.5.2020 periaatepäätöksen suunnitelmasta koronakriisin hallinnan hybridistrategiaksi tavoitteena hillitä epidemiaa tehokkaasti, mahdollisimman vähän ihmisiä, yrityksiä, yhteiskuntaa ja perusoikeuksien toteutumista haittaavasti. Hybridistrategian mukaisesti laajamittaisista rajoitustoimista siirryttiin hallitusti ai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2021 vp

empaa kohdennetumpaan epidemian hallintaan. Hallitus päätti hybridistrategian mukaisesti aloittaa rajoitustoimien hallitun purkamisen 13.5.2020.

Hallitus käsitteli 9.6. epidemiatilanteen edellyttämien toimien toimeenpanoa normaaliolojen lainsäädäntöä kehittämällä. Normaalilainsäädäntöä kehittämällä ja määräaikaistavien poikkeuksilla on vastattu koronavirusepidemiasta johtuvan akuutin kriisin aiheuttamiin ongelmiin ja luotu edellytyksiä yhteiskunnan toimivuudelle pandemiaolosuhteissa. Lait on lähtökohtaisesti säädetty määräaikaistavina. Epidemian pitkittyessä määräaikaisten säädösten voimassaoloa on jatkettu tai ne on annettu uudelleen.

3.9. valtioneuvosto antoi periaatepäätöksen toimintasuunnitelmasta hybridistrategian mukaisten suositusten ja rajoitusten toteuttamiseen koronavirusepidemian ensimmäisen vaiheen jälkeen ja valtuutti periaatepäätöksellään sosiaali- ja terveysministeriön antamaan toimintasuunnitelman. 23.10. valtioneuvosto puolestaan teki periaatepäätöksen valtakunnallisista ja alueellisista suosituksista epidemian leviämisen estämiseksi. Epidemian hallinnan hybridistrategian noudattamista jatketaan niin kauan, kunnes epidemia on saatu globaalilla tasolla hallintaan. 22.12. valtioneuvosto teki periaatepäätöksen päivitetyn toimintasuunnitelman antamisesta hybridistrategian mukaisten suositusten ja rajoitusten toteuttamiseen koronavirusepidemiassa keväksi 2021.

Arvoisa puhemies! Valtioneuvosto teki 10.12. periaatepäätöksen Suomen covid-19-rokotestrategiasta. Suomen tavoite on, että koko väestö suojataan. Rokotteita tarjotaan maksutta kaikille, jotka niitä haluavat. Lasten rokottaminen tulee ajankohtaiseksi vasta kohde-ryhmän tutkimusten valmistuttua. Rokotestrategia on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä lääketieteellisin perustein, kansallisia asiantuntijoita kuullen ja näyttöön perustuen. Strategiassa määritellään pääperiaatteet, joiden mukaan rokotusjärjestyksestä päätetään. Rokotukset aloitettiin Suomessa 27.12.2020.

Arvoisa puhemies! Koronaviruspandemia on ollut ennennäkemättömän suuri samanlainen terveys- ja talouskriisi. Rajoitustoimilla on suojattu ihmisten henkeä ja terveyttä, mutta niillä on ollut myös kielteisiä vaikutuksia. Epidemia-aika on kiihdyttänyt oppimiseen liittyvää eriytymistä sekä lisännyt lasten ja nuorten välistä epätasa-arvoa. Työllisyys on heikentynyt ja työttömyys kasvanut. Tutkitusti vaikutukset osuvat pahimmin heihin, jotka ovat jo valmiiksi heikommassa työmarkkina-asemassa: naisiin, nuoriin, matalasti koulutettuihin sekä määräaikaistavissa ja epätyypillisissä työsuhteissa oleviin. Monilla aloilla taloudelliset vaikutukset ovat olleet merkittäviä, ja yritysten toimintaedellytykset ovat heikentyneet epidemian seurauksena.

Hallitus on pyrkinyt toimimaan niin, että vauriot jäisivät mahdollisimman pieniksi. Vuonna 2020 hallitus päätti useista toimista, joilla on turvattu työpaikkoja ja ihmisten toimeentuloa sekä helpotettu yritysten taloustilannetta koronaviruksesta aiheutuissa vaikeuksissa.

Kuitenkin kriisi jättää väistämättä jälkensä. Kielteisten vaikutusten lievittämiseksi on ollut tärkeää, ettei kriisin keskellä taloutta ole kiristetty liian aikaisin ja että kriisin sosiaalinen jälkihoito hoidetaan hyvin. Siksi hallituksen päätöksillä jo heti alkuvuonna 2020 kohdistettiin lisärahoitusta ihmisten tukemiseksi kriisistä selviämiseen muun muassa opetus- ja kulttuuriministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonaloille. Kuntien tukeen sisällytettiin peruspalvelujen valtionosuuden korottaminen liittyen lasten, nuorten ja perheiden tukemiseen.

Arvoisa puhemies! Hallituksen talouspolitiikan päämääränä on hyvinvoinnin lisääminen. Elvyttävän talouspolitiikan avulla lievennettiin vuonna 2020 tuotantoon ja kysyntään

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2021 vp

kohdistuvia epäsuotuisia vaikutuksia. Epidemian seurauksena Suomen talous supistui vähemmän kuin suurin osa Euroopan talouksista. Rajoitustoimet olivat riittäviä pitämään tautitapaukset maltillisina mutta mahdollistivat kuitenkin talouden toimintaa, vaikkakin rajoitusti. Bruttokansantuote supistui 2,8 prosenttia vuonna 2020, mikä on merkittävästi vähemmän kuin epidemian alkuvaiheessa ajateltiin.

Arvoisa puhemies! Vuosi 2020 jää pakosti mieleemme koronavuotena, mutta loppuun haluan nostaa muutamia esimerkkejä siitä kaikesta viime vuonna kenties vähemmälle huomiolle jääneestä työstä, jota eri hallinnonaloilla määrätietoisesti tehtiin kohti hallituksen tavoitetta sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristöllisesti kestävästä hyvinvointiyhteiskunnasta.

Isoa ilmastolain kokonaisuudistusta valmisteltiin vuonna 2020, ja ilmastolakiin päivitetään hallitusohjelman tavoite hiilineutraaliudesta vuoteen 2035 mennessä. Myös vuoden 2050 päästövähennystavoitetta kiristetään ja lakiin lisätään hiilineutraaliuspolkua vastaavat päästövähennystavoitteet vuosille 2030 ja 2040. Vuoden 2020 alussa aloitettiin luonnonsuojelulain uudistus tavoitteena turvata entistä paremmin lajeja, luontotyypejä sekä luonnon tarjoamia tärkeitä palveluja. Vuoden 2020 lopussa valmistuneessa kiertotalouden edistämishjelmassa asetetaan tavoitteet ja mittarit, määritellään tarvittavat toimet ja varataan resurssit kiertotalouden edistämiseksi ja systeemisen muutoksen aikaansaamiseksi.

Helsingin, Tampereen, Turun ja Oulun kaupunkiseutujen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuksista saavutettiin neuvottelutulos touko—kesäkuussa 2020, minkä jälkeen sopimukset hyväksyttiin kaupunkien ja kuntien elimissä. MAL-sopimusneuvottelut Lahden, Jyväskylän ja Kuopion kaupunkiseutujen kanssa jatkuivat vuodelle 2021. Ensimmäistä valtakunnallista 12-vuotista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa valmisteltiin parlamentaarisen ohjausryhmän ohjauksessa, ja liikenteen päästöjen vähentämiseksi valmisteltiin fossiilittoman liikenteen tiekarttaa ja kestävästä liikenteen verouudistusta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tasa-arvo-ohjelma hyväksyttiin valtioneuvoston periaatepäätöksenä kesäkuussa 2020, ja sen toteutus kestää koko hallituskauden. Sosiaali- ja terveysministeriössä valmisteltiin perhevapaaudistusta, joka lähti lausuntokierrokselle alkuvuodesta 21. Parlamentaarisen komitean työ kansallisen lapsistrategian valmistelemiseksi saatettiin loppuun ja strategia julkaistiin helmikuussa 21. Hallituksen esitys laiksi henkilöstön vähimmäismitoituksesta ympärivuorokautisen hoidon ja huolenpidon yksiköissä annettiin eduskunnalle alkuvuonna 2020, ja laki tuli voimaan lokakuussa samana vuonna. Hallituksen esitys sote- ja hyvinvointialueiden perustamisesta ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi annettiin eduskunnalle joulukuussa 2020.

Kertomusvuoden 2020 keskeinen hanke oli oppivelvollisuuden laajentaminen 18 ikävuoteen asti. Perusopetuksen jälkeen oppivelvollisuutta suoritetaan tutkintotavoitteen mukaisesti lukiokoulutuksessa tai ammatillisessa koulutuksessa taikka erilaisissa nivelvaiheen koulutuksissa. Samalla toisen asteen koulutuksesta tulee opiskelijalle aidosti maksutonta. Ohjausta vahvistetaan ja nivelvaiheen koulutusta kehitetään. Lakimuutokset vahvistettiin vuoden 20 lopussa, ja uudistus tulee voimaan 1.8.2021.

Arvoisa puhemies! Haluan antaa kiitokseni ministereille ja ministeriöiden virkakunnalle kaikilla hallinnonaloilla tehdystä työstä hallitusohjelman toimeenpanemiseksi ja pandemian hallitsemiseksi. Kiitos myös eduskunnalle työstänne niin lainsäädännön kuin valtioneuvoston selonteiden käsittelyssä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset. — Ja nyt keskusteluun, edustaja Mäkisalo-Ropponen.

17.13 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Valtioneuvosto antaa eduskunnalle perustuslain mukaan vuosittain hallituksen vuosikertomuksen hallituksen toiminnasta, valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta sekä niistä toimista, joihin hallitus on eduskunnan päätösten johdosta ryhtynyt. Vuosikertomus koostuu varsinaisesta kertomuksesta ja siihen liittyvästä neljästä liitteestä, eli ministeriöiden tuloksellisuuden kuvauksista, tilinpäätöslaskelmista, toimenpiteistä eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta sekä valtion yhtiöomistuksista. Tarkastusvaliokunta lähtee nyt perusteellisesti käsittelemään kertomusta liitteineen ja odottaa lausuntoja muilta valiokunnilta.

En ota nyt tässä yksityiskohtaisesti kantaa tähän vuosikertomukseen. Puhun ainoastaan kahdesta asiasta yleisellä tasolla.

Vuonna 2020 korona hallitsi meidän elämäämme, ja vuoden aikana paljastui myös paljon puutteita ennakkoinnissa ja varautumisessa tämänkaltaiseen kriisiin. Myös puutteita lainsäädännössä ja kriisijohtamisessa tuli esille. Tuli selväksi, että Suomessa ei oltu varauduttu tämänkaltaiseen kriisiin, vaikka esimerkiksi tulevaisuusvaliokunta jo viime kaudella varoitteli lukuisia asiantuntijoita kuultuaan, että tämänkaltaisen pandemia on hyvin mahdollinen lähitulevaisuudessa. Kaikesta huolimatta on toki todettava, että Suomi on selvinnyt pandemiasta paremmin kuin monet muut maat, ja nyt onkin osattava katsoa tulevaisuuteen oppivassa hengessä. Tulevaisuuteen katsominen ja tulevaisuuteen suuntautuminen edellyttää kuitenkin, että otamme opiksemme nyt tehdyistä virheistä ja huomaamistamme puutteista ja siten valmistaudumme paremmin seuraavaan kriisiin.

Hyvä, että vuosikertomuksessa on kuvattu kuukausittain tehdyt koronatoimenpiteet, sillä tämä helpottaa oppimiskohteiden tunnistamista. Kertomus ei kuitenkaan sisällä syvällisempää analyysia kriisivuonna havaituista valtionhallinnon ja lainsäädännön kehittämistarpeista. Vuoden aikana keskusteluun on noussut esimerkiksi Suomen hallintojärjestelmän hajautetun mallin toiminta kriisiaikana ja siihen liittyvät vastuut ja valtaoikeudet. Esimerkkinä voidaan mainita lentokenttien terveysturvallisuuteen ja huoltovarmuuteen liittyvät kysymykset. Me tarvitsemme ehdottomasti kunnollisen yhteenvetokeskustelun koronavuoden opeista, mutta tämä toimintakertomus ei tarjoa siihen vielä riittävästi aineksia.

Arvoisa puhemies! Vuosikertomus etenee hallitusohjelman mukaisesti, ja siksi kestävä kehitys ja kestävä talous on punaisena lankana myös tässä vuosikertomuksessa. Näin pitääkin olla, sillä ilmaston lämpeneminen ja luonnon monimuotoisuuden katoaminen on globaalisti ja myös meillä suurempi uhka kuin korona konsanaan. Lisäksi on muistettava, että kestävyys on ekologisen ja taloudellisen kestävyuden lisäksi sosiaalista ja kulttuurista kestävyyttä. Kulttuurisesta kestävyydestä puhutaan ihan liian vähän, vaikka se on nyt koronan aikana korostunut. Kulttuuri laajasti ajatellen on yhteiskunnan resilienssin kannalta erittäin tärkeää. Resilienssi tarkoittaa kriisinsietokyvyn lisäksi myös sopeutumista uuteen tulevaisuuteen eli kykyä nähdä muutoksessa myös mahdollisuuksia. Tätä juuri nyt yhteiskuntamme tarvitsee.

Suomi on sitoutunut kestäväen kasvun edistämiseen, mutta sen mittaaminen ontuu edelleen. Yksi keskeinen ongelma tässä on se, että käytämme edelleen pelkästään bruttokansantuotemittaria kuvaamaan talouden tilaa, vaikka se ei toimi ekologisen ja sosiaalisen kestävyuden arvioinnissa. Sen avulla ei voi mitata ihmisen eikä luonnon hyvinvoinnin tilaa. Bkt-mittari kehitettiin aikanaan mittaamaan taloudellista toimeliaisuutta — sitä ei alun pe-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2021 vp

rinkään tarkoitettu hyvinvoinnin mittaamiseen, ja onkin kummallista, miten vaikeaa on ottaa käyttöön bkt:lle rinnakkaisia, jo kehitettyjä hyvinvointitalouden mittareita. Nyt olisi korkea aika myöntää, ettei bruttokansantuotteen kasvua pystytä kytkemään irti negatiivisista ympäristövaikutuksista, ja siksi tarvitsemme ehdottomasti bkt:n rinnalle muitakin mittareita ohjaamaan päätöksentekoa. Mittareiden toimivuutta ja osuvuutta kannattaa pohdita myös tämän vuosikertomuksen käsittelyn yhteydessä, sillä se on erittäin tärkeä asia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Kivisaari.

17.18 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Vuodesta 2020 varmaan voidaan sanoa, että se oli koronavuosi. Päätimme kaikki yhdessä asettaa ihmisten terveyden etusijalle. Jokaisen elämää rajoitettiin ja myös perusoikeuksiin puututtiin. Myös yrityksiä tuettiin, ja seitsemän lisätalousarvion kokonaisuus paisui ennätyksellisen suureksi. Epidemian seurauksena Suomen talous supistui ehkä vähemmän kuin suuri osa Euroopan talouksista vuonna 2020. Rajoitustoimet onnistuttiin Suomessa laatimaan enimmäkseen oikea-aikaisesti. Koronan leviämistä pystyttiin hillitsemään ja talous pidettiin pyörimässä. Totta kai joukkoon mahtui myös virheitä, turhaa säättämistä ja epätietoisuutta, mutta niin se usein tahtoo olla, kun ihmiset toimivat. Bruttokansantuote supistui Suomessa 2,8 prosenttia vuonna 2020. Tämä on merkittävästi vähemmän kuin mitä epidemian alkuvaiheessa ajateltiin. Vuosi 2020 oli, totta kai, kaikkiaan kivulias, mutta ehkä myös jonkinlainen torjuntavoitto kuitenkin.

Puhemies! Viime vuoden pandemiatilanteesta kärsivät eniten jo ennestään haavoittuvassa asemassa olleet ihmiset. Rajoitukset viivästyttivät monia sosiaalipalveluita ja kiireettömän hoidon palveluiden tarjoamista. Monelle nuorelle poikkeusvuosi myös osui herkkään elämänvaiheeseen. Koronan jälki on pitkä, ja monessa tapauksessa joudumme korjaamaan sen seurauksia vielä vuosia. Vieläkään emme tiedä kaikkia haavoja, joita se jätti.

Viime vuoden lopulla alkaneet rokotukset sekä hoitovelan purkamiseen varattu lisärahoitus antavat kuitenkin toivoa valoisasta tulevaisuudesta. Yrityspuolella korona runteli erityisesti matkailu- ja ravintola-alaa sekä kulttuuri-, liikunta- ja tapahtuma-alaa. Näiden asioiden katoaminen koettiin laajalti elämänlaadun merkittävänä laskuna. Tukia jaettiin, mutta niiden kohdentamisessa oli monin paikoin ongelmia. Lainsäädäntömme ei ollut täysin valmiina koronan kaltaiseen kriisiin. Siis vuodesta 2020 on paljon opittavaa. Se jää historiaan osittain pelon ja epävarmuuden vuotena.

Puhemies! Tämänhetkinen tilanne antaa jo luvan olla toiveikas. On erityisen tärkeää, että saamme kaikki mukaan koronan jälkeiseen nousukauteen. Vuodesta 2021 täytyy tulla [Puhemies koputtaa] parempi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Tynkkynen.

17.21 Sebastian Tynkkynen ps: Kunnioitettu herra puhemies! Pääministeri Sanna Marin totesi pari päivää sitten Ilta-Sanomien vaalitentissä Jussi Halla-aholle, että opposition pitäisi kiittää hallitusta hallituksen toiminnasta tämän koronakriisin keskellä. No, onneksi me emme elä sellaisessa maassa, jossa on valeoppositio, vaan meillä on aidosti mahdollisuus myöskin kritiikkiin.

Käsitlemme hallituksen vuosikertomusta 2020, ja tuo vuosi paljasti sen, mihin hallituksesta on ja mihin hallituksesta ei ole. Hallitus on korostanut omassa ohjelmassaan sitä,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2021 vp

kuinka se panostaa avoimeen viestintään, mutta koronavuoden aikana valitettavasti jouduimme huomaamaan, mitä nämä sanat tekoina käytännössä tarkoittavat. Kun me perussuomalaiset kysyttiin siitä, että onhan varauduttu korona-ajan suhteen siihen, että maskeja varmasti huoltovarmuusmielessä löytyy, hallituksen ministeri vakuutteli sitä, kuinka niitä todella löytyy, mutta löysimme itsemme siitä tilanteesta, että tähän ei todellakaan oltu varauduttu. Avoimuudesta hyvä esimerkki viime vuodelta taitaa olla myöskin se, että kun THL oli varautunut tekemään suositusvideoita liittyen maskinkäyttöön, niin hallitus eväsi sen, että niitä voitiin koskaan julkaista. Mikä mahtoi olla syy? Herää vain kysymys mieleen, että oliko se se, että niitä maskeja ei riittävästi ollut ja hallitus olisi joutunut huonoon valoon, jos tällaisia videoita oltaisiin alettu julkaisemaan, mutta maskit olisivat maasta loppu.

Myös hallituksen koronahoitamisesta ja -johtajuudesta yksi parhaimpia esimerkkejä viime vuodelta on Helsinki-Vantaan lentokentän sotku, jossa niin hallitus kuin muutkin viranomaiset syyttelivät toisiaan, siirsivät vastuuta toisilleen. Mutta silloin, kun virusta tulee maahan tällaisia määriä yhden lentokentän kautta, hallitus ei voi paeta vastuutaan, vaan viimeistään hallituksen on pakko ottaa vastuu tilanteesta, ja tämä sotku pääsi jatkumaan liian kauan ja uutta virusta pääsi tulemaan sisään. Hallitus ei myöskään lähtenyt alusta lähtien suunnittelemaan exit-strategiaa tästä koronatilanteesta, vaan se lähti seuraamaan tällaista epämääräistä hybridistrategiaa, jossa annetaan viruksen levitä, ja sitten kun se on levinnyt tarpeeksi paljon, niin sen jälkeen lähdetään rajoittamaan sitä viruksen leviämistä. Tämä tarkoitti sitä, että yhteiskunta jouduttiin puolisolukemaan useampaan kertaan. Tämä tarkoitti sitä, että yrityksiltä yhä enemmän loppui happi, kerta toisensa jälkeen, ja lopulta monet yritykset ovat olleet aivan polvillaan tai jopa kaatuneet. Hallitus olisi voinut toimia niin kuin esimerkiksi Uudessa-Seelannissa tai Thaimaassa tai muuten — mitä me ehdotettiin — eli että yksi täysi sulku kerralla tapetaan se virus täältä Suomesta, ja sen jälkeen tiukka rajakontrolli virukselle niin, ettei sitä pääsisi enää sisään. Mutta tämä ei käynyt: tämän hallituksen ideologiassa rajojen sulkeminen on se viimeinen asia, mitä halutaan tehdä. Tätä me vaadittiin useampaan kertaan, mutta tuntui siltä kuin tämä olisi mennyt kuuroille korville.

Hallitus on puolustellut voimakkaasti omaa toimintaansa koronakriisin keskellä, mutta ei se, että siivouspäivänä Sanna sanoo äidilleen, että hän ei siivonnut yhtä huonosti kuin mitä Stefan siivosi, ole mikään selitys sille, että myöskin Sanna on siivonnut huonosti. Ollisi hyvä ymmärtää tämä, että todellakin asioita voidaan tehdä myöskin paremmin, ja siitä, että ollaan tehty jotakin, ei automaattisesti seuraa se kymppi plus -arvosana.

Hallituksella oli myöskin kunnianhimoiset työllisyystavoitteet. Valitettavasti kuitenkin viime vuonna jouduttiin näkemään sekin, että nämä vaikeat ratkaisut siirrettiin erilaisten työmarkkinajärjestöjen pyöriteltäväksi työryhmiin ja niitä ei saatu riittävästi aikaiseksi. Korona ei ole syy sille, että voidaan sanoa, että ”no nyt ei valitettavasti voida tehdä asioita”. Korona-aikana työllisyyden eteen pitää tehdä monin verroin enemmän asioita, vielä vaikeampia päätöksiä. Maahanmuuttoa tarjottiin ratkaisuksi, mutta valitettavasti suomalaisetkin tarvitsisivat niitä töitä. Toivottavasti hallitus ymmärtää, että vain se, että he ovat vallassa, ei tee heistä erinomaisia. Jos tämä punavihreä hallitus ei istuisi vallassa, olisi toinen hallitus, joka voisi tehdä asiat toisin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Elo.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2021 vp

17.27 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Hallituksen vuosikertomus on hyvä katsaus hallituksen työhön ja siihen, miten hallitusohjelman tavoitteita on viety eteenpäin. Nostan vuosikertomuksesta esiin kestävän kehityksen työtä, jota tämä hallitus on vienyt koronasta huolimatta määrätietoisesti eteenpäin ja joka ansaitsee huomiota tässäkin yhteydessä. Kiitos pääministerille ja edustaja Mäkisalo-Ropposelle myös näiden teemojen esiin nostamisesta.

Kansainvälisten arvioiden valossa Suomi ja muista Pohjoismaista Ruotsi ja Tanska ovat kärjessä kestävän kehityksen toimintaohjelman Agenda 2030 -tavoitteiden globaalissa toteuttamisessa. Suomen suurimmat haasteet liittyvät ilmastomuutokseen, kulutus- ja tuotantotapoihin, luonnon monimuotoisuuteen sekä kehitysyhteistyörahoituksen tasoon.

Hallitus on kuullut myös kansalaisia tässä asiassa. Tämän vuoden tammikuussa kolmatta kertaa järjestetty kestävän kehityksen kansalaisraati keräsi noin 500 suomalaista arvioimaan Suomen kestävän kehityksen nykytilaa. Pidän arvokkaana, että päätöksiä arvioidaan laajasti kansalaisten kanssa yhdessä ja lisätään näin osallisuutta myös valtakunnan tason päätöksentekoon. Ympäristöllisen kestävyys osalta raatilaiset pitivät hyvänä Suomen nykytilannetta ja viimeaikaista kehitystä muun muassa puuston määrän, uusiutuvan energian osuuden sekä ilmanlaadun osalta. Huonoksi nykytila ja viimeaikainen kehitys sen sijaan arvioitiin muun muassa luonnon monimuotoisuuden tilan, ympäristölle haitallisten tukien määrän, jokien ravinnekuorman, luonnonvarojen kulutuksen, yksityisen kulutuksen hiilijalanjäljen ja henkilöliikenteen hiilidioksidipäästöjen osalta. Näiden asioiden eteen teemme hallituksessa jatkuvasti työtä.

Arvoisa puhemies! Kuten pääministerikin totesi, ilmastolain uudistus on ilmastomuutoksen torjunnan kannalta keskeinen käynnissä oleva lakihanke. Ilmastolakiin päivitetään hallitusohjelman tavoite hiilineutraaliudesta vuoteen 2035 mennessä. Myös vuoden 2050 päästövähennystavoitetta kiristetään, ja lakiin lisätään hiilineutraaliuspolkua vastaavat päästövähennystavoitteet vuosille 2030 ja 2040.

Luonnonsuojelulaki puolestaan on yksi tärkeimmistä keinoistamme turvata Suomen luonnon monimuotoisuutta. Lain uudistus on käynnissä, ja tavoitteena on turvata entistä paremmin lajeja, luontotyyppejä sekä luonnon tarjoamia tärkeitä palveluja. Lakiuudistuksen on määrä valmistua vielä tämän vuoden aikana.

Arvoisa puhemies! Hallitus on satsannut ennätyselliset määrät luonnonsuojeluun, ja tulokset alkavat näkyä. Helmi-elinympäristöohjelman myötä on tehty konkreettisia suojelu-, ennallistamis- ja luonnonhoitotöitä. Esimerkiksi soita on suojeltu jo lähes 5 600 hehtaaria ja ennallistettu noin 1 800 hehtaaria. Myös kunnat ovat saaneet vauhtia luontotyöhönsä Kunta-Helmi-avustusten kautta. Kuntien luontohankkeita on avustettu noin 3 miljoonalla eurolla. Talousmetsien monimuotoisuutta on edistetty muun muassa vahvistamalla Metso-ohjelman toimeenpanoa.

Kiertotalouden osalta otimme merkittävän edistysaskeleen, kun kiertotalouden edistämishjelmassa asetettiin ensimmäistä kertaa konkreettiset mitattavat tavoitteet luonnonvarojen kulutukselle. Ohjelmassa määritellään tarvittavat toimet kiertotalouden edistämiseksi ja systeemisen muutoksen aikaansaamiseksi. Tässä voimme myös Suomessa olla edelläkävijöitä.

Vielä nostan vuoden 2020 alussa käynnistyneen miljoonan euron ilmastoruokaohjelman, jonka avulla ollaan muun muassa käynnistämässä kansallista kasviproteiiniklusteria. Meillä on Suomessa hienoja ja maukkaita kasvipohjaisia ruokainnovaatioita. Nyt on tär-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2021 vp

keää varmistaa, että koko arvoketju toimii ja niin Härkistä kuin Nyhtökauraakin voidaan valmistaa kotimaisista raaka-aineista.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tekemä ilmasto- ja luontotyö osoittaa, että tämä hallitus ottaa ilmastokriisin ja luontokadon tosissaan. Paljon riittää vielä tehtävää, ja siitä saamme lukea seuraavista hallituksen vuosikertomuksista.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Kinnunen.

17.31 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitos pääministeri Marinille tämän hallituksen vuosikertomuksen selkeästä esittelystä. Kiitos teille ja koko hallitukselle uutterasta toiminnasta haastavana aikana. Kaiken keskellä on saatu paljon aikaan.

Vuosi 2020 jää historiankirjoihin kertakaikkisen poikkeuksellisen vuotena. Maaliskuussa Suomi siirtyi ensimmäistä kertaa sodan jälkeen poikkeusoloihin. Nyt vihollinen on koko maailman yhteinen näkymätön virus. Perusoikeuksia jouduttiin rajoittamaan merkittävästi. Suomi pärjasi vuoden aikana koronan torjunta- ja hoitotoimissa kansainvälisesti verrattuna varsin hyvin. Sairastuneiden ja koronan vuoksi kuolleiden määrät pysyivät rajoitustoimien ja kansalaisten hyvän suositusten noudattamisen ansiosta moniin naapurimaihin verrattuna varsin pieninä. Epidemian seurauksena Suomen talous supistui vähemmän kuin suurin osa Euroopan talouksista vuonna 2020. Rajoitustoimet olivat riittäviä pitämään tautitapaukset maltillisina ja mahdollistivat kuitenkin talouden toimintaa, vaikkakin rajoitetusti. Tätä oikeasuhtaisuutta voidaan pitää onnistumisena. Tänä on puhuttu jo voimakkaasti yhteiskunnan avaamisesta. Se on mahdollista, kun vuosi 2020 meni hyvin.

Arvoisa puhemies! Poikkeuksellisen aikana hallitus teki rohkeita ja kauaskantoisia päätöksiä. Korkeakoulujen aloituspaikkojen merkittävät lisäykset ja koulutusvastuulaajennukset ovat erittäin tärkeitä toimia, jotka antavat toivoa ja tuovat osaavaa työvoimaa myös maakuntiin. Valmisteltiin myös seutukaupunkiselvitystä, joka nosti esille ammattikorkeakoulujen ja yritysten välisen yhteistyön merkityksen. Ylipäätään sivistykseen panostettiin merkittävästi. Tänä keväänä eduskunnalle annettua koulutuspoliittista selontekoa edistettiin. Oppivelvollisuuden laajentaminen toteutui. Se oli merkittävä koulu-uudistus, jossa kaikilla on oikeus oppia täysi-ikäisyyteen saakka. Yhteiskunnan velvollisuudeksi tuli pitää kaikki mukana. Koulupudokkuuteen ja koulupoissaoloihin puuttumiseen päätettiin luoda toimintamalli. Jatkuvan oppimisen uudistusta vietiin eteenpäin.

Myös hyvinvointimme perustasta pidettiin kiinni. Yrityksiä kannettiin pahimman kriisin yli. Kehittämisyksiköillä otettiin merkittäviä digi- ja innovaatioloikkia. Virheitäkin tehtiin, se on selvää. Matkailu- ja ravintola-alan akuuttiin rahoitustarpeeseen olisi pitänyt saada nopeammin tukea, samoin kulttuurialan tilanne olisi pitänyt saada jo ratkaistua. Nyt on katsottava tulevaisuuteen. Tarvitsemme, kuten edustaja Mäkisalo-Ropponen täällä totesi, selkeän läpikäyntikeskustelun, kunhan kulkutauti on selätetty.

Oikeutta elämään on edelleen suojeltava kaikissa oloissa. Tämä tehtävä nousee perustalustamme. Muutos on myös mahdollisuus. Koronavuosi on kaiken kaikkiaan ollut opettavainen. On tehtävä yhteistyötä myös toisten Pohjoismaiden kanssa, kun varaudumme tuleviin kulkutauteihin. On tehtävä tutkimuksia, jotta voimme oppia tulevaisuutta varten. Näin maamme kehittyä kriisinkestävämmäksi.

Arvoisa puhemies! Hallitusta on ehdottomasti kiitettävä kyvystä tehdä vaikeita päätöksiä erittäin vaikeissa olosuhteissa. Olemme tehneet työllisyyspäätöksiä, niin kovia kuin pehmeämpiäkin, joista kiitos erityisesti osatyökykyisten, vammaisten ja kehitysvammais-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2021 vp

ten työllistämisen edistämisestä. Poikkeuksellisen vaikeissa oloissa hallitus on tehnyt hyvää työtä. Tulevat sukupolvet tulevat kiittämään erityisesti sivistykseen ja koulutukseen tehdyistä panostuksista. Yhteinen työ jatkuu. Pidetään kaikki mukana.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Essayah.

17.37 Sari Essayah kd: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Hallituksen vuosikertomuksesta käy hyvin ilmi se, että vaikka pääasiallisesti on keskitytty koronan hoitamiseen, niin täytyy sanoa, että eduskunnassa on kuitenkin viety läpi mittava määrä erilaisia lakihankkeita. Ja vaikka ehkä julkisuudessa saa sen kuvan, että täällä oppositio mukamas kaikkea vastustaa ja hallitus puskee asioita eteenpäin, niin tosiasiallisesti joukossa on hyvin paljon sellaisia esityksiä, että sekä hallituksen että opposition tahtotila on ollut viedä niitä eteenpäin.

Kun itse katselen tätä lainsäädäntötyötä valtiovarainvaliokunnan näkökulmasta, jossa olen varajäsenenä, ja suuren valiokunnan jäsenenä, niin tietysti täytyy sanoa, että molemmissa valiokunnissa on tehty varsin radikaaleja ratkaisuja, joitten kohdalla miettii, mitä se tarkoittaa tulevaisuuden sukupolville, se, minkälaisia päätöksiä olemme viime vuoden aikana tehneet. Valtiovarainvaliokunnan kohdalla puhun ennen kaikkea tästä velkaantumiskehityksestä — seitsemän lisäbudjettia, en muista täällä talossa istuneena sellaista vuotta koskaan olleen — ja täytyy sanoa, että tämä velkaantumisen määrä on myöskin ollut sellainen, että eivät varmaan täällä talossa tällä hetkellä olevat ole sellaisia velkamääriä olleet ottamassa Suomelle. Ja nämä kaikki ovat sitten maksussa meidän lapsenlapsillemmekin. Suuren valiokunnan näkökulmasta katsottuna toinen on tietysti tämä Euroopan unionin muuttuminen ja nämä radikaalit askeleet, mitä nyt on unionin perusääntöjä venyttämällä ja uudelleen tulkitsemalla otettu. Siinä mielessä ajattelen, että kriisivuodesta huolimatta näistä asioista olisi pitänyt pystyä käymään syvällisempää kansalaiskeskustelua, enkä olisi pistänyt pahaksi, vaikka tästä asiasta oltaisiin kansanäänestyskin järjestetty, koska verotusoi-keuden avaaminen on sellainen asia, johon aikoinaan kansanäänestyksessä suomalaiset eivät ole antaneet mandaattia.

Ihan lyhyesti: Kollega, edustaja Mäkisalo-Ropponen täällä nosti esille sen, että meidän pitäisi pystyä enemmän keksimään tai löytämään erilaisia hyvinvoinnin mittareita kuin pelkästään bkt. Olen tästä samaa mieltä, että bkt yksinään ei varmasti ole paras mahdollinen kuvaaja, mutta se on tietyllä tavalla varsin lahjomaton luku. Sen tähden joskus olen Euroopan parlamentissa ollut mukana sellaisessa työryhmässä, joka pohti, mitä muita mahdollisia mittareita voitaisiin löytää, ja näitten kohdalla vain on yleensä kyllä tultu siihen lopputulemaan, että ne ovat vielä huonompia mittareita kuin bkt mutta bkt täydennettynä erilaisilla hyvinvointia kuvaavilla mittareilla todennäköisesti antaisi sitten parhaan mahdollisen lopputuleman.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Mäkisalo-Ropponen.

17.40 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Olen ihan samaa mieltä edustaja Essayah'n kanssa, että emme me voi varmaan luopua bkt:n käytöstä, mutta kysymys on nimenomaan siitä, että se ei yksin riitä, me tarvitaan sen rinnalle niitä hyvinvointitalouden mittareita, jolloin me saadaan vähän laajempi näkökulma tähän päätöksentekoon, ja sitä peräänkuulutin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2021 vp

Mutta, arvoisa puhemies, täytyy sanoa, että kyllähän me olemme selvinneet tästä koronasta hyvin, jos verrataan meidän tilannetta esimerkiksi muihin maihin, eli täytyy siinä mielessä olla rehellinen, että voimme olla tyytyväisiä tähän meidän toimintaan. Minun mielestäni suurin ongelma on se, että meillä ei ole ollut yhteiskunnassa sellaista riittävää ennakkointia, tai jos on ollut sitä ennakkointia ja ennakkointitiedon keräämistä, niin ei se ole ainakaan ohjannut toimintaa ja päätöksentekoa, mutta se nyt ei kyllä ole tämän hallituksen vika, vaan kysymys on enemmänkin siitä, että meillä ei ole ollut sitä ennakkointitiedon arvostamista eikä sitä ole osattu hyödyntää, vaikka sitä on kerätty.

Nimittäin tosiasia on se, että kenellekään niistä ihmisistä, jotka ovat vähänkin tutustuneet globaaliin ennakkointitutkimukseen tai kansalliseen ennakkointitutkimukseen, tämä koronapandemia ei ole yllätys. Tästä on jo niin monta vuotta puhuttu, että tällainen viruspandemia, joka voi olla tappava, lähtee leviämään lähiaikoina ympäri maailmaa, mutta ei tämä ole johtanut mihinkään toimenpiteisiin. Eli kuten tuossa omassa puheenvuorossani sanoin, jo viime kaudella tulevaisuusvaliokunta nosti tämän pandemiauhkan esille, mutta emme me tehneet yhteiskunnassa yhtään mitään näiden tilanteiden korjaamiseksi.

Puhemies! Mutta nyt ei ole siis mitään järkeä etsiä syyllisiä, vaan kaikkein tärkeintä on analysoida tämä tilanne perusteellisesti ja ottaa opiksi kaikista niistä virheistä, mitä on tapahtunut, ja sillä tavalla oppivassa hengessä korjata niitä epäkohtia, jotka ovat nyt nousseet esille. Ja kyllä minä toivoisin oikein hartaasti, että opittaisiin myös hyödyntämään tätä ennakkointitietoa päätöksenteossa paljon paremmin kuin ennen. Ja nyt on pakko mainostaa myöskin tuota tulevaisuusvaliokuntaa. Suomi on siinä mielessä harvinainen maa, että meillä toimii parlamentissa tulevaisuusvaliokunta, jota ihaillaan ympäri maailmaa, mutta me emme Suomessa välttämättä osaa käyttää sitä niin hyvin hyödyksi kuin voisimme. Tulevaisuusvaliokunta nimittäin jatkuvasti tuottaa mietinnöissään ja lausunnoissaan ennakkointitietoa — tai me emme sitä tuota, vaan me keräämme sitä tutkijoilta. Toivon, että myöskin tässä talossa opittaisiin enemmän ja paremmin hyödyntämään tulevaisuusvaliokuntaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ledamot Löfström.

17.43 Mats Löfström r: Ärade herr talman! Det har varit ett helt exceptionellt år i fjol, ett år som ingen hade kunnat förbereda sig på och som ingen heller hade önskat att man skulle få leva igenom. Tack till statsministern för en utmärkt redogörelse.

Jag minns då statsministern kallade riksdagsgrupperna och partiernas ledningar till ett möte innan pandemin slog till mot Finland för att ha en parlamentarisk genomgång med THL, finansministeriet och social- och hälsovårdsministeriet. Åtminstone för mig blev det där tydligt hur allvarligt det här skulle komma att bli, vilket inte var helt självklart eftersom den statistiken vi hade fått från andra länder gällande coronasituationen inte var fullständig. Man hade ingen kristallkula då man fattade beslut, men man fattade beslut enligt bästa förmåga med den informationen man haft och man har försökt göra sitt bästa varje dag.

Det är oppositionens uppgift att kritisera regeringen, men det känns varken ärligt, rättvist eller sakligt att bara lyfta upp det negativa och det som inte har gått perfekt. För det gäller att komma ihåg den stora bilden, the big picture, och den är att Finland i ett internationellt perspektiv har klarat sig väldigt bra. Sjukhuskapaciteten har räckt till. Över 900 döda är många, men i jämförelse med ett internationellt perspektiv är det ett lågt tal, och vår ekonomi har klarat sig förhållandevis bra. Jag, och jag tror att vi alla här, har sett hur mycket

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2021 vp

regeringens ministrar har slitit, och vi vet att ministrar också bara är människor och att dygnet har 24 timmar. Man har försökt göra sitt bästa varje dag och jag är tacksam för det, inte bara som riksdagsledamot utan också som finländare.

Jag vill framföra tack till hela regeringen och till statsministern för hur ni har kämpat under det här året, även om det mesta man hör bara är kritik.

Det finns så klart saker som jag tycker man kunde göra bättre, inte minst kommunikationen. Jag hoppas att vi kan få kontakterna till Åland att fungera bättre, och jag tror att vi har lärt oss mycket under pandemin. Jag vill också här betona att saker har blivit bättre hela tiden och att också tjänstemännen i förvaltningen har jobbat hårt. Tack också till minister Lintilä som besökte Åland förra sommaren. Ur ett åländskt perspektiv vill jag också tacka regeringen för de ekonomiska stödpaketerna som har getts till ekonomin, och framför allt då stöden till sjöfarten som har hållit kommunikationerna till Åland fungerande under pandemin och som är en mycket, mycket stor arbetsgivare. Det är en viktig sak när man tittar tillbaka på det här förra året.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Översättning.

[Tulkki esittää puheenvuorosta suomenkielisen yhteenvedon]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Edustaja Koskinen.

17.48 Johannes Koskinen sd: Arvoisa puhemies! Yhdyn omastani ja valtiovarainvaliokunnan puolesta noihin kiitoksiin, joita edustaja Löfström kertoi. Aiemmin jo edustaja Mäkisalo-Ropponen oikaisi hieman niitä kuvia, joita edustaja Essayahin kysymykseen sisältyi. Todellisuudessaan Suomi on pärjännyt hyvin, ja toivottavasti siinä tarkastusvaliokunnan mietinnössä on saatavissa jo tällaista vertailuaineistoa muihin maihin, kun nyt kokonaiskuva hahmottuu siitä, mitä edellisen vuoden aikana on tapahtunut sekä tämän terveysuhkan ja tapahtuneen pandemiatilanteen hoidon osalta että sitten sen talousvaikutusten, talouskriisin, osalta. Se olisi tulevia aikoja vartenkin hyvä tällainen normaalia poikkeava lisä tuohon tarkastusvaliokunnan mietintöön.

Toinen asia, joka olisi varmaan hyvä ja kuuluisi tarkastusvaliokunnan rooliin, on nämä hyvin poikkeukselliset toimet, joita yritysten pelastamiseksi on tehty, hakea tällaista kokonaisarviota, miten hyvin siinä onnistuttiin sekä Business Finlandin ja elyjen kautta pikaisesti järjestettyjen tukien osalta että sitten näitten ehkä vähän hitaastikin käyttöön saatujen kustannustukien osalta. Tietysti niiden pääarviointi tapahtuu vielä tämän vuoden osalta. Nyt on viime päivinäkin ollut tällaisia jälkiviisautta siitä, ja nythän on helppo sanoa, että olisi pitänyt olla toisinpäin, että olla mittavat kustannustuet ensin käytössä ja sitten tehdä ehkä tällaisia kehittämiseen pidemmälle eteenpäin suuntaavia tukimalleja, mutta se on tietysti eri tilanne nyt jälkeinpäin siihen ottaa kantaa kuin mitä on ollut silloin ehdotuksia valmisteltaessa.

Nyt on tehty myös tällaisia ulkoista tarkastusten selvitystä näistä yritystuen muodoista, ja ne voisivat olla semmoisena perusaineistona, jota tarkastusvaliokuntakin voi käyttää, mutta tietysti olisi hyvä saada myös toisia ja kolmansia näkemyksiä siitä, miten nämä järjestelyt ovat toimineet ja mitä niistä sitten pitää ottaa oppia vastaisen varalle. Uskon, että juuri tämä poikkeuksellinen tilanne innostaa tarkastusvaliokuntaa ja että myös hallituksen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2021 vp

vuosikertomuksen arviointi tapahtuu laveammin ja toisella tavalla kuin semmoisen ihan normaalin vuoden kertomuksen arviointi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos, ja nyt vielä edustaja Tynkkynen.

17.51 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Arvelinkin, että tästä puheenvuorosta, mitä pidin, poimitaan tiettyjä pointteja. Se, mitä yritin siinä sanoa, oli nimena se — otan nyt esimerkiksi — että vaikka nämä terveydelliset seuraamukset, mitä koronasta on ollut Suomelle, ovat olleet pienempiä kuin joissain muissa maissa, niin kuitenkin esimerkiksi yritysten puolella tai muuten ne seuraukset ovat olleet hyvin vakavia. Näin ollen opposition tehtävänä on todellakin kirittää hallitusta omissa toimituksissaan. Itse näen, että se, oltaisiinko voitu tehdä tämmöinen yksi täyssulku, kuten esimerkiksi Uusi-Seelanti teki, on ihan relevantti vaihtoehto.

Edustaja Mäkisalo-Ropponen piti erinomaisen puheenvuoron oppimisesta, mitä me voimme oppia edellisestä vuodesta, tästä koronavuodesta. Tähän liittyen haluaisinkin kysyä itse asiassa pääministeriltä meidän valmiudesta tuleviin kriiseihin, mitä nyt tämän vuoden 2020 osalta on opittu. Jos meille esimerkiksi iskisi nyt joku pahempi tauti, joku ebolan kaltainen tauti — sanotaan, että se voi tapahtua jo heti nyt, jos esimerkiksi koronavirus muuntautuu, niin kuin me nähdään, että virusmuunnoksia tulee aika isolla sykkeellä — sanotaan, että hyvin tappava tauti, joka tarttuu tosi nopeasti, ja me jouduttaisiin pikaisesti sulkuuihin ja niin edelleen, niin haluaisin kysyä, missä vaiheessa tällä hetkellä on työ lainsäädäntökehikon osalta: miten me pystymme tämän tilanteen handlaamaan, jos se olisi huomattavasti vakavampi tauti, joka täällä lähtisi leviämään, vai onko siinä vielä työtä edessä?

Toisaalta haluaisin kysyä myöskin toiselta paikalla olevalta ministeriltä yritysten tukemiseen liittyen saman kysymyksen. Jos meillä nyt iskisi tällainen huomattavasti pahempi tauti, joka alkaisi jylläämään, sehän tarkoittaisi, että varmasti jouduttaisiin sulkemaan yrityksiä, liikkeitä, ravintoloita ja niin edelleen. Pärjättäisiinkö nyt niillä yritysten tukemismalleilla, mitä meillä on tällä hetkellä käytössä, vai onko tässä vielä työtä edessä? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Pääministeri Marin nyt ainakin.

17.53 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ole edustaja Tynkkynen kanssa laisinkaan eri mieltä siitä, etteikö paras tapa vastata pandemian kaltaiseen kriisiin olisi erittäin nopeat, voimakkaat rajoitustoimet, joilla tilanne saataisiin nopeasti hallintaan. Olen tästä asiasta kyllä hyvin pitkälti samaa mieltä, ja samalla meidän pitää havaita, että meillä on ollut hallituksena vaikeuksia myös tästä talosta saada läpi juuri sen kaltaisia rajoitustoimenpiteitä, joita esimerkiksi Uudessa-Seelannissa on ollut käytössä koko pandemian ajan ja myös matalammalla kynnyksellä käyttöön otettavissa.

Me tarvitsemme lainsäädännön kokonaisuudistusta, se pitää käynnistää tämän kriisin jälkeen — jo tämän kriisin aikana, mikäli tämä kriisi tästä kovasti pitkittyy. Ja me tarvitsemme parlamentaarista yhteistyötä tähän, koska ymmärrettävästi nämä kysymykset, joita meidän pitää ratkaista, ovat sen kaltaisia, että ne rajoittaisivat kansalaisten perusoikeuksia erittäin kovasti, koska tavoitteena olisi taudin mahdollisimman tehokas hallinta ja hillintä ja estäminen esimerkiksi juuri sen kaltaisessa tilanteessa, että meille tulisi pandemia, jossa olisi tätäkin pandemiaa vakavampi virus, olisi nopeammin leviävä, helpommin tarttuva ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2021 vp

vielä tätäkin vakavampi. Eli kyllä me tarvitsemme lainsäädäntötyötä ja uudistamista tässä, ja me tarvitsemme parlamentaarista yhteistyötä kaikkien puolueiden välillä, niin valmiuslain uudistamisen osalta kuin kenties myös kokonaan uudenlaisen pandemialainsäädännön osalta. Näistä kysymyksistä olen aivan samaa mieltä, ja tätä työtä paraikaa tehdäänkin, muun muassa oikeusministeriössä valmiuslainsäädännön uudistamista, ja myös laajemmin olen esittänyt ajatuksen siitä, että me tarvitsisimme erillisen pandemialainsäädännön.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Lintilä vielä lyhyesti.

17.55 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Oikeastaan otan kopin tuosta pääministerin puheenvuorosta. Kun edustaja kysyi, mitä tehtäisiin yritysten tukemisen osalta eri tavalla, niin meidän lähdettiin silloin vuosi ja pari kuukautta sitten tilanteesta, että meillä ei ollut mitään lainsäädäntöä olemassa, ei mitään. Valitettavasti oli jonkunäköinen semmoinen mielikuva, että me voidaan laittaa suoraa tukea TEMistä yrityksille. Yhtään euroa ei liiku, jos ei sen takana ole lakia ja teknistä järjestelmää, jolla se hoidetaan. Me lähdettiin liikkeelle samalla viikolla, kun pandemia julistettiin Suomessa. Silloin meillä maksettiin ensimmäiset tuet Business Finlandin kautta ulos, ja sen jälkeen me aloitettiin tämän kustannustukilain tekeminen. Eli meidän on tehty täysin puhtaalta pöydältä tämä kustannustukilaki, ja kyllä se tulisi olemaan sitten jatkossakin se laki, joka tulisi olemaan se keskeinen yritysten tukemisen kannalta. Joskus törmää siihen, että yritykset lähtevät siitä, että heille pitäisi korvata mahdollisia menetettyjä tuloja. Se olisi täysin kesämätön tie. Ei kukaan voi lähteä siihen, että mahdollisia menetettyjä tuloja korvattaisiin. Me voidaan korvata kuluja, joita on aiheutunut. Mutta lainsäädännöllisesti me on tehty hyvä työ, ja olen sanonut jo aiemminkin julkisuuteen, että tämä on laki, joka kannattaa laittaa sitten naftaliiniin ja ottaa se sieltä, jos tällainen tapahtuma, johon edustaja viittasi, tulee vielä joskus.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Tynkkynen.

17.57 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Uskon, että näihin kysymyksiin sain tässä äsken vastauksen, jos tulkitsin niitä oikein, että vastaus oli se, että valitettavasti tällä hetkellä, jos nyt iskisi ja lähtisi liikkeelle sellainen koronavirusmuunnos, joka olisi todella tappava, meidän lainsäädäntökehikko ja myöskään yritysten tukemisen muodot eivät olisi siihen valmiita, välttämättä me ei oltaisi valmiita siihen tilanteeseen.

Minulla ei ole enää kysymystä esittää, mutta ihan vain evästyksenä: Toivon, että näiden asioiden valmistelua voitaisiin kirittää. Me voidaan tuudittautua siihen tunteeseen, että tämän kriisin jälkeen me sitten lähdetään ikään kuin hoitamaan nämä lainsäädäntökehikot ja valmiuslait ja muut kuntoon, mutta se voi olla huomenna, se voi olla viikon päästä, se voi olla vuoden päästä, hyvin nopeasti se voi tapahtua, ja siksi tätä työtä ehkä olisi syytä priorisoida. Ja jos vaaditaan sitten isompia uudistuksia, jotka vaativat ikään kuin kahden eduskunnan päätökset, niin näiltä osin olisi ehkä syytä todella nopeasti alkaa työhön, koska se tilanne saattaa rysähtää päälle milloin tahansa. Mutta tämä vain rohkaisuna ja kannustuksena tarttua tähän työhön ja priorisoida sitä nopeammin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Tynkkysellä ei ollut kysymystä, mutta ministeri Lintilällä on vastaus.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2021 vp

17.58 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan nyt korjauksena edustajalle se, että tämä kustannustukilaki on sellainen, että sitä pystytään jatkamaan aina eteenpäin — se vertailukausi määritellään. Jos tulisi uusi pandemia, me pystytään jatkamaan sitä eteenpäin. Eli peruslaki on olemassa. Ei meidän tarvitse lähteä siihen rakentamaan uutta lakia. Että sen verran korjaan nyt tätä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan, jolle muiden erikoisvaliokuntien on annettava lausunto viimeistään 30.9.2021.